

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδότησης: 86/2022
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
Τμήμα Α2 Διακοπών
Συνεδρίαση της 13^{ης} Ιουλίου 2022

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Ευγενία Βελώνη, Πρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (Ν.Σ.Κ.)

Μέλη: Νίκη Μαριόλη, Ανδρέας Ανδρουλιδάκης, Αντιπρόεδροι του Ν.Σ.Κ., Ασημίνα Ροδοκάλη, Κωνσταντίνος Γεωργάκης, Δημήτριος Μακαρονίδης, Παναγιώτης Παππάς, Σταύρος Σπυρόπουλος, Χρήστος Μητκίδης, Διονύσιος Χειμώνας, Αικατερίνη Γαλάνη, Ευάγγελος Μαρίνης, Αθανάσιος Θεοχάρης, Μιχαήλ Τζουβάρας, Νικόλαος Μουκαζής, Ευτυχία Κασομένου, Περικλής Αγγέλου, Αντώνιος Αντωνίου, Παναγιώτης Πανάγος, Ελένη Λευθεριώτου, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Ξανθή Μπασάκου, Πάρεδρος του Ν.Σ.Κ.

Αριθμός Ερωτήματος: Το έγγραφο του Πρύτανη του Πανεπιστημίου Πειραιώς, με αριθμό πρωτ.20221390/11-03-2022.

Περίληψη Ερωτήματος: Ερωτάται, αν είναι δυνατή η αναπροσαρμογή του συμβατικού τιμήματος της από 29-12-2021 Σύμβασης μεταξύ του Πανεπιστημίου Πειραιώς και της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «Μ. Γ. Σ. Α.Ε.», με αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών φύλαξης των κτηρίων του Πανεπιστημίου, κατά το άρθρο 132 του ν.4412/2016 (Α΄ 147), λόγω αύξησης του κατώτατου μισθού και ημερομισθίου, με την Απόφαση του Υπουργού Εργασίας, με αριθμό 38866/21-04-2022 (Β΄ 2030).

Στο ανωτέρω ερώτημα το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Α2 Διακοπών) γνωμοδοτεί ομόφωνα, ως ακολούθως:

Ιστορικό.

Από το έγγραφο του ερωτήματος και τα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν, προκύπτει το ακόλουθο ιστορικό:

1. Με τη Διακήρυξη του Πανεπιστημίου Πειραιώς, με αριθμό πρωτ. 20216698/05-10-2021, προκηρύχθηκε ηλεκτρονικός, δημόσιος, διεθνής διαγωνισμός με ανοικτές διαδικασίες και κριτήριο αξιολόγησης την πλέον συμφέρουσα από οικονομικής άποψης προσφορά βάσει τιμής, με αντικείμενο τη φύλαξη των κτηρίων του Πανεπιστημίου, για το χρονικό διάστημα από 01-01-2022 έως 31-12-2024, και συνολικό προϋπολογισμό δαπάνης ένα εκατομμύριο διακόσιες χιλιάδες ευρώ (1.200.000) (καθαρό ποσό 967.741,94 ευρώ και Φ.Π.Α. 232.258,65 ευρώ). Κατά τον διενεργηθέντα στις 18-11-2021 διαγωνισμό προσήλθε μόνο η εταιρία με την επωνυμία «M. G. S. A.E.», η οποία υπέβαλε την από 12-11-2021 οικονομική προσφορά, με συνολικό τίμημα το ποσό του ενός εκατομμυρίου εκατόν ενενήντα εννέα χιλιάδων επτακοσίων ευρώ (1.199.700,00€), συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α. 24% (καθαρό ποσό 967.500,00€ και Φ.Π.Α. 24% 232.200,00) στην οποία και κατακυρώθηκε το αποτέλεσμα του διαγωνισμού, με την από 08-12-2021 απόφαση της Συγκλήτου (εφεξής Ανάδοχος ή η εταιρεία).

Κατόπιν αυτών, με τη με αριθμό 46/29-12-2021 Σύμβαση μεταξύ του Πανεπιστημίου Πειραιώς και της Αναδόχου ανατέθηκε στη δεύτερη η παροχή υπηρεσιών φύλαξης των κτηρίων του πρώτου.

2. Με την απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, με αριθμό 38866/21-04-2022 «Καθορισμός κατώτατου μισθού και κατώτατου ημερομισθίου για τους υπαλλήλους και τους εργατοτεχνίτες όλης της χώρας» (Β΄ 2030), από 01-05-2022, αυξήθηκε ο κατώτατος μισθός των υπαλλήλων στο ποσό των 713,00 ευρώ και των εργατοτεχνιτών στο ποσό των 31,85 ευρώ.

3. Μετά την έναρξη ισχύος της προαναφερόμενης απόφασης η Ανάδοχος, επικαλούμενη την υποχρεωτική και, την, κατά τη γνώμη της, απρόβλεπτη αναπροσαρμογή των μισθών των υπαλλήλων που επήλθε με αυτή, καθώς

και τη συμμόρφωσή της με την εν λόγω απόφαση, ζήτησε με την από 03-06-2022 αίτησή της προς τον Αντιπρύτανη του Πανεπιστημίου, προς αποκατάσταση της ζημίας που, κατά τους ισχυρισμούς της, προκλήθηκε από την εκ του ως άνω λόγου ανατροπή της ισορροπίας της Σύμβασης, την τροποποίησή της, σύμφωνα με το άρθρο 132 ν. 4412/2016, ενημερώνοντας το Πανεπιστήμιο, ως Αναθέτουσα Αρχή ότι « προβαίνει στην αναπροσαρμογή του τιμήματος των παρεχόμενων υπηρεσιών..», η οποία το δεσμεύει.

Η αύξηση του συμβατικού τιμήματος, κατά τα αναφερόμενα στο έγγραφο του ερωτήματος, ανέρχεται στο ποσό των 103.319,72 ευρώ με ΦΠΑ, αντιστοιχεί δε στη διαφορά του εργατικού κόστους, για το χρονικό διάστημα από 01-05-2022 έως 31-12-2024.

4. Υπό τα δεδομένα αυτά, υποβλήθηκε το αναφερόμενο στην περίληψη της παρούσας ερώτημα.

Νομοθετικό πλαίσιο

5. Στο ν. 3863/2010 «Νέο Ασφαλιστικό Σύστημα και συναφείς διατάξεις, ρυθμίσεις στις εργασιακές σχέσεις.» (Α' 115), στο άρθρο 68, υπό τον τίτλο Συμβάσεις εργολαβίας εταιρειών παροχής υπηρεσιών, ορίζονται τα εξής:

«1. Η εκάστοτε αναθέτουσα αρχή, δηλαδή το Δημόσιο, τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.), οι φορείς και οι οργανισμοί του δημόσιου τομέα, όπως αυτός προσδιορίζεται από τις οικείες διατάξεις, η οποία (αρχή) αναθέτει απευθείας ή προκηρύσσει διαγωνισμό για την ανάθεση παροχής υπηρεσιών καθαρισμού ή/και φύλαξης, υποχρεούται να ζητά από τις εταιρείες παροχής υπηρεσιών καθαρισμού ή/και φύλαξης (εργολάβοι) να αναφέρουν στην προσφορά τους, εκτός των άλλων, τα εξής:

α) Τον αριθμό των εργαζομένων που θα απασχοληθούν στο έργο.

β) Τις ημέρες και τις ώρες εργασίας.

γ) Τη συλλογική σύμβαση εργασίας στην οποία τυχόν υπάγονται οι εργαζόμενοι.

δ) Το ύψος του προϋπολογισμένου ποσού που αφορά τις πάσης φύσεως νόμιμες αποδοχές αυτών των εργαζομένων.

ε) Το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών με βάση τα προϋπολογισθέντα ποσά.

στ) Τα τετραγωνικά μέτρα καθαρισμού ανά άτομο, όταν πρόκειται για καθαρισμό χώρων.

Οι εταιρείες παροχής υπηρεσιών καθαρισμού ή/και φύλαξης (εργολάβοι) υποχρεούνται, με ποινή αποκλεισμού, να εξειδικεύουν σε χωριστό κεφάλαιο της προσφοράς τους τα ως άνω στοιχεία. Στην προσφορά τους πρέπει να υπολογίζουν εύλογο ποσοστό διοικητικού κόστους παροχής των υπηρεσιών τους, των αναλώσιμων, του εργολαβικού τους κέρδους και των νόμιμων υπέρ Δημοσίου και τρίτων κρατήσεων. Επιπροσθέτως, υποχρεούνται να επισυνάπτουν στην προσφορά αντίγραφο της συλλογικής σύμβασης εργασίας στην οποία τυχόν υπάγονται οι εργαζόμενοι. 2....

3. Στη σύμβαση που συνάπτει η εκάστοτε αναθέτουσα αρχή με τους εργολάβους περιλαμβάνονται τα στοιχεία α έως στ της πρώτης παραγράφου, καθώς και ειδικός όρος για την εφαρμογή των διατάξεων της εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας και της νομοθεσίας περί υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων και πρόληψης του επαγγελματικού κινδύνου. Όταν δεν αναγράφονται τα ανωτέρω στοιχεία και όροι, η σύμβαση είναι άκυρη και απορρίπτεται η δαπάνη πληρωμής. 4...5. . 6...7...8...»

6. Στην απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, «Καθορισμός κατώτατου μισθού και κατώτατου ημερομισθίου για τους υπαλλήλους και τους εργατοτεχνίτες όλης της χώρας.», με αριθμό 38866/21-4-2022 (Β΄ 2030), με έναρξη ισχύος από 01-05-2022, ορίζονται τα εξής:

«α) Για τους υπαλλήλους ο κατώτατος μισθός ορίζεται στα επτακόσια δεκατρία ευρώ (713,00 €).

β) Για τους εργατοτεχνίτες το κατώτατο ημερομίσθιο ορίζεται στα τριανταένα ευρώ και ογδόντα πέντε λεπτά (31,85 €).»

7. Στο ν. 4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ ΕΕ και 2014/25/ΕΕ).» (Α΄ 147), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, προβλέπονται τα εξής:

«Άρθρο 92 Περιεχόμενο προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής

1...5 Ειδικά κατά τη διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης παροχής υπηρεσιών καθαρισμού ή φύλαξης και ανεξάρτητα από το είδος της διαδικασίας που επιλέγεται από την αναθέτουσα αρχή:

α) η αναθέτουσα αρχή ζητά από τους οικονομικούς φορείς να αναφέρουν υποχρεωτικά στα έγγραφα της σύμβασης, στην προσφορά τους, εκτός των

άλλων, τις πληροφορίες/στοιχεία των σημείων α` έως στ` της παρ. 1 του άρθρου 68 του ν. 3863/2010 και β) οι υποψήφιοι οικονομικοί φορείς υποχρεούνται, με ποινή αποκλεισμού, στην προσφορά τους να περιλαμβάνουν τις πληροφορίες/στοιχεία της παρ. 1 του άρθρου 68 του ν. 3863/2010.... 6...

Άρθρο 130 Όροι εκτέλεσης της σύμβασης (άρθρο 70 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

1. Οι αναθέτουσες αρχές επιβάλλουν τον όρο ότι κατά την εκτέλεση της σύμβασης ο ανάδοχος τηρεί τις υποχρεώσεις στους τομείς του περιβαλλοντικού, κοινωνικοασφαλιστικού και εργατικού δικαίου, που έχουν θεσπισθεί με το δίκαιο της Ένωσης, το εθνικό δίκαιο, συλλογικές συμβάσεις ή διεθνείς διατάξεις περιβαλλοντικού, κοινωνικοασφαλιστικού και εργατικού δικαίου, οι οποίες απαριθμούνται στο Παράρτημα Χ του Προσαρτήματος Α. Ειδικά: α) στις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών καθαρισμού ή φύλαξης, περιλαμβάνονται, επιπλέον του όρου του πρώτου εδαφίου, τα στοιχεία που αναφέρονται στις περιπτώσεις α έως στ της παρ. 1 του άρθρου 68 του ν. 3863/2010 (Α 115), όπως εκάστοτε ισχύει, καθώς και ο ειδικός όρος της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου και β) στις συμβάσεις προμηθειών προϊόντων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ν. 2939/2001, επιπλέον του όρου του πρώτου εδαφίου περιλαμβάνεται ο όρος ότι ο ανάδοχος υποχρεούται κατά την υπογραφή της σύμβασης και καθ όλη τη διάρκεια εκτέλεσης να τηρεί τις υποχρεώσεις των παραγράφων 2 και 11 του άρθρου 4β ή και της παρ. 1 του άρθρου 12 ή και της παρ. 1 του άρθρου 16 του ν. 2939/2001. Η τήρηση των υποχρεώσεων ελέγχεται από την αναθέτουσα αρχή μέσω του αρχείου δημοσιοποίησης εγγεγραμμένων παραγωγών στο Εθνικό Μητρώο Παραγωγών (ΕΜΠΑ) που τηρείται στην ηλεκτρονική σελίδα του Ε.Ο.ΑΝ. εντός της προθεσμίας της παραγράφου 4 του άρθρου 105 και αποτελεί προϋπόθεση για την υπογραφή του συμφωνητικού, στο οποίο γίνεται υποχρεωτικά μνεία του αριθμού ΕΜΠΑ του υπόχρεου παραγωγού. Η μη τήρηση των υποχρεώσεων του προηγούμενου εδαφίου έχει τις συνέπειες της παραγράφου 5 του άρθρου 105. Οι όροι της παρούσας παραγράφου αναφέρονται ήδη στα έγγραφα της σύμβασης. 2...3....

Άρθρο 132 Τροποποίηση συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους (άρθρο 72 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

1. Οι συμβάσεις και οι συμφωνίες-πλαίσιο μπορούν να τροποποιούνται χωρίς νέα διαδικασία σύναψης σύμβασης σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) όταν οι τροποποιήσεις, ανεξαρτήτως της χρηματικής αξίας τους, προβλέπονται σε σαφείς, ακριβείς και ρητές ρητρες αναθεώρησης στα αρχικά έγγραφα της σύμβασης στις οποίες μπορεί να περιλαμβάνονται και ρητρες αναθεώρησης τιμών ή προαιρέσεις. Οι ρητρες αυτές αναφέρουν το αντικείμενο και τη φύση των ενδεχόμενων τροποποιήσεων ή προαιρέσεων, καθώς και τους όρους υπό τους οποίους μπορούν να ενεργοποιηθούν. Δεν προβλέπουν τροποποιήσεις ή προαιρέσεις που ενδέχεται να μεταβάλουν τη συνολική φύση της σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο β)..γ) όταν πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

αα) η ανάγκη τροποποίησης προέκυψε λόγω περιστάσεων που δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθούν από μια επιμελή αναθέτουσα αρχή,

ββ) η τροποποίηση δεν μεταβάλλει τη συνολική φύση της σύμβασης,

γγ) οποιαδήποτε αύξηση της τιμής δεν υπερβαίνει το 50% της αξίας της αρχικής σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο.

Οι επακόλουθες τροποποιήσεις δεν πρέπει να αποσκοπούν στην αποφυγή εφαρμογής του παρόντος Βιβλίου,

δ...ε) όταν οι τροποποιήσεις, ανεξαρτήτως της αξίας τους, δεν είναι ουσιώδεις κατά την έννοια της παρ. 4.

Οι αναθέτουσες αρχές που τροποποιούν μία σύμβαση στις περιπτώσεις των περιπτώσεων β` και γ` δημοσιεύουν σχετική γνωστοποίηση στην Επίσημη Εφημερίδα της Ένωσης. Η γνωστοποίηση αυτή περιέχει τις πληροφορίες που προβλέπονται στο Μέρος Ζ` του Παραρτήματος V του Προσαρτήματος Α` και δημοσιεύεται, σύμφωνα με το άρθρο 65. 2....3....4....

5. Απαιτείται νέα διαδικασία σύναψης σύμβασης, σύμφωνα με το παρόν Βιβλίο, για τροποποιήσεις των διατάξεων μίας δημόσιας σύμβασης ή μίας συμφωνίας-πλαίσιο κατά τη διάρκειά τους, που είναι διαφορετικές από τις προβλεπόμενες στις παραγράφους 1 και 2...».

8 Στην από 29-12-2021 Σύμβαση φύλαξης ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«3.1 Ο Ανάδοχος υποχρεούται στην πλήρη τήρηση των διατάξεων της εργατικής νομοθεσίας έναντι του προσωπικού του, δηλ. καταβολή των νόμιμων αποδοχών, τήρηση του νόμιμου ωραρίου, ..κ.λ.π., χωρίς καμιά

απολύτως ευθύνη του Πανεπιστημίου. 3.2.....3.29 Ο Ανάδοχος πρέπει να τηρεί τις υποχρεώσεις του που απορρέουν (άρθρο 18 παρ.2 Ν.4412/82016) από τις διατάξεις της περιβαλλοντικής, κοινωνικοασφαλιστικής και εργατικής νομοθεσίας.....3.30 Οποιαδήποτε μεταβολή στην ισχύουσα νομοθεσία που διέπει την παρούσα σύμβαση είναι δεσμευτική για τον Ανάδοχο, ο οποίος οφείλει να εφαρμόσει τις τυχόν αλλαγές άμεσα. 3.31...3.32 Το Πανεπιστήμιο δεν ευθύνεται για τις υποχρεώσεις του Αναδόχου προς το προσωπικό του...».

9. Στο ν.4831/2021 «Οργανισμός του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (ΝΣΚ) και κατάσταση των λειτουργιών και υπαλλήλων του και άλλες διατάξεις» (Α'170), στο άρθρο 8 παρ.1 και 2, ορίζονται τα εξής:

«Άρθρο 8 Γνωμοδοτική αρμοδιότητα ΝΣΚ

1. Το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, με τα αρμόδια όργανά του, γνωμοδοτεί σύμφωνα με τις περ. α' και β' της παρ. 4 των άρθρων 7, 8, 9, 20 και την περ. δ' της παρ. 4 του άρθρου 21, σε ερωτήματα: α) της Βουλής των Ελλήνων και της Προεδρίας της Κυβέρνησης, β) της Διοίκησης, που υπογράφονται από Υπουργό, Αναπληρωτή Υπουργό, Υφυπουργό, καθώς επίσης και από Γενικό, Ειδικό ή Υπηρεσιακό Γραμματέα, εφόσον οι τελευταίοι είναι ειδικά εξουσιοδοτημένοι προς τούτο και μόνο για θέματα της αρμοδιότητάς τους, γ) των Ν.Π.Δ.Δ. και των Ανεξάρτητων Αρχών, των οποίων η νομική υποστήριξη ανήκει στο ΝΣΚ, που υπογράφονται από το κατά περίπτωση αρμόδιο όργανο διοίκησής τους, εφόσον αφορούν σε ζητήματα της αρμοδιότητάς τους, ενώ ερωτήματά τους, με γενικότερη σημασία υπογράφονται μόνο από τον αρμόδιο Υπουργό, δ) των Συντονιστών Αποκεντρωμένης Διοίκησης, οι οποίοι μπορούν να απευθύνουν, για θέματα της αρμοδιότητάς τους, τοπικού μόνο ενδιαφέροντος, ερωτήματα στις υπηρεσιακές μονάδες του ΝΣΚ, που λειτουργούν στην έδρα τους. Ζητήματα γενικότερου ενδιαφέροντος τίθενται υπόψη του αρμόδιου Υπουργείου, το οποίο, αν το κρίνει αναγκαίο, διατυπώνει σχετικό ερώτημα, και ε) των νομικών προσώπων των οποίων η νομική υποστήριξη δεν ανήκει στο ΝΣΚ, εφόσον τα ερωτήματα αυτά υποβάλλονται από τον εποπτεύοντα Υπουργό και αφορούν σε θέματα άσκησης ελέγχου και εποπτείας του στο νομικό πρόσωπο ή είναι γενικότερης σημασίας.

2. Τα ερωτήματα πρέπει να διαλαμβάνουν πλήρη εξιστόρηση των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης και σαφή προσδιορισμό των προβληματισμών της Υπηρεσίας, για την έννοια και το περιεχόμενο

συγκεκριμένων διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας, των οποίων ζητείται η ερμηνεία από το ΝΣΚ, προκειμένου η Διοίκηση να τις εφαρμόσει στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της. Τα ερωτήματα συνοδεύονται από τα σχετικά με το ερώτημα, έγγραφα στοιχεία. Ερωτήματα μισθολογικού περιεχομένου, καθώς και ερωτήματα που αφορούν στην υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού του Δημοσίου, συνοδεύονται υποχρεωτικά από τις απόψεις της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου Οικονομικών και του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους και από τις απόψεις του Υπουργείου Εσωτερικών, αντίστοιχα.»

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σ' αυτές των πραγματικών περιστατικών, που τέθηκαν υπόψη του Ν.Σ.Κ. από την ερωτώσα Υπηρεσία, συνάγονται τα ακόλουθα:

10. Από τις διατάξεις του άρθρου 68 του ν. 3863/2010 προκύπτει ότι στους διαγωνισμούς για την παροχή υπηρεσιών φύλαξης ή/και καθαριότητας, η οικονομική προσφορά διαγωνιζομένου πρέπει να καλύπτει το ελάχιστο εργατικό κόστος για την παροχή των προς ανάθεση υπηρεσιών και επομένως κρίσιμο στοιχείο για τον προϋπολογισμό από την αναθέτουσα αρχή της δαπάνης της σύμβασης, και τη διαμόρφωση της οικονομικής προσφοράς των διαγωνιζομένων, αποτελεί το ύψος του ισχύοντος κατά το χρόνο διενέργειας του διαγωνισμού ή της διαπραγμάτευσης ελάχιστου μισθού και ημερομισθίου.

11. Περαιτέρω, από τη συνδυαστική ερμηνεία των διατάξεων του άρθρου 68 του ν. 3863/2010 και των άρθρων 92 και 130 του ν. 4412/2016 προκύπτει, ότι στοιχείο της προσφοράς και των αιτήσεων συμμετοχής των υποψηφίων οικονομικών φορέων κατά την διαδικασία σύναψης συμβάσεων των παραπάνω κατηγοριών και μάλιστα με ποινή αποκλεισμού αποτελεί η αναφορά σ' αυτές, μεταξύ άλλων, των προσδιοριστικών του εργασιακού κόστους της σύμβασης στοιχείων καθώς και του ειδικού όρου περί τήρησης από τον ανάδοχο των υποχρεώσεών του, οι οποίες απορρέουν από το κοινωνικοασφαλιστικό και εργατικό δίκαιο, ενώ συμβάσεις που τυχόν συνάπτονται χωρίς την αναγραφή των στοιχείων αυτών και όρων είναι άκυρες και απορρίπτονται οι δαπάνες πληρωμής τους. Εξάλλου, την τήρηση των στοιχείων αυτών και όρων ο νομοθέτης απαιτεί καθ' όλη τη διάρκεια της

σύμβασης, σε περίπτωση δε της παράβασης οποιουδήποτε εξ αυτών, η σύμβαση καταγγέλλεται από την αναθέτουσα αρχή (Ν.Σ.Κ. Ολ. 106/2019).

12. Με τις διατάξεις του άρθρου 132 του ν. 4412/2016 παρέχεται η δυνατότητα τροποποίησης των δημοσίων συμβάσεων, μετά τη σύναψη και κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης αυτών, υπό τη συνδρομή των τασσόμενων, κατά περίπτωση, προϋποθέσεων, χωρίς να απαιτείται η προσφυγή στη διαδικασία εκ νέου σύναψης σύμβασης. Ειδικότερα, με τη διάταξη της παραγράφου 1 περ. γ' του άρθρου αυτού παρέχεται η δυνατότητα τροποποίησης της σύμβασης υπό τις εξής προϋποθέσεις σωρευτικά: ι) η ανάγκη της τροποποίησης να προκύπτει από απρόβλεπτες για κάθε επιμελή αναθέτουσα αρχή περιστάσεις, οι οποίες ανέκυψαν κατά την εκτέλεση της σύμβασης, ως τέτοιες δε, νοούνται τα έκτακτα και ασυνήθιστα γεγονότα που αντικειμενικά δεν μπορούσαν να προβλεφθούν, σύμφωνα με τους κανόνες και τα διδάγματα της ανθρώπινης πείρας και λογικής, είναι δε ανεξάρτητα της βούλησης της αναθέτουσας αρχής και δεν πρέπει να προκύπτουν από έλλειψη προγραμματισμού και επιμέλειας αυτής (Ν.Σ.Κ.Ολ.106/2019 με παραπομπές σε ΣΤΕ 1747/2011, Ελ. Συν. 682/2017, 610/2229/2016 Τμήμα Μείζονος – Επταμελούς Σύνθεσης, Ν.Σ.Κ. 193/2010, 279/2007), ιι) να μη μεταβάλλεται με την τροποποίηση η συνολική φύση της σύμβασης και ιιι) η οποιαδήποτε αύξηση της τιμής να μην υπερβαίνει το 50% της αρχικής σύμβασης, ενώ η τροποποίηση δεν πρέπει να αποσκοπεί στην αποφυγή των διατάξεων του Βιβλίου Ι του ν. 4412/2016, τέλος δε, σε περίπτωση τροποποίησης της σύμβασης, υπό τους όρους της ως άνω περίπτωσης γ', η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται στη δημοσίευση σχετικής γνωστοποίησης στην Επίσημη Εφημερίδα της Ένωσης.

13. Περαιτέρω, το Ν.Σ.Κ., υπό την ισχύ των διατάξεων των άρθρων 6 και 7 του ν. 3086/2002 (προϊσχύοντος Οργανισμού του Ν.Σ.Κ.), ομοίου περιεχομένου με τις προαναφερθείσες διατάξεις του άρθρου 8 του ν. 4831/2021, είχε δεχθεί ότι γνωμοδοτεί επί ερωτημάτων που εμπíπτουν στην καθ' ύλη και κατά τόπο αρμοδιότητα Ν.Π.Δ.Δ., των οποίων η νομική υποστήριξη ανήκει στο Ν.Σ.Κ., και δεν παρουσιάζουν ευρύτερο ενδιαφέρον, σε αντίθετη δε περίπτωση τίθενται υπόψη του αρμόδιου Υπουργείου και υπογράφονται μόνο από τον αρμόδιο Υπουργό (Ν.Σ.Κ. 13/2017, πρβλ. Ν.Σ.Κ. Ολ. 541/2012).

Ως ερωτήματα, εξάλλου, με γενικότερο ενδιαφέρον, νοούνται αυτά που αφορούν ή ενδέχεται να αφορούν περισσότερες περιπτώσεις, μπορεί να απασχολούν ή να απασχολήσουν ευρύτερα Φορείς του δημόσιου τομέα (Υπουργεία, Ν.Π.Δ.Δ., Ανεξάρτητες Αρχές κλπ.), των οποίων η νομική υποστήριξη ανήκει στο Ν.Σ.Κ., ή να έχουν γενικότερες συνέπειες για αυτά, ή οι άμεσες επιπτώσεις από την αντιμετώπισή τους να ενδιαφέρουν ολόκληρη την Επικράτεια, οπότε εναπόκειται στον αρμόδιο Υπουργό, κατά τη διακριτική του ευχέρεια, να απευθύνει σχετικό ερώτημα προς το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, έτσι, ώστε η γνωμοδότηση που θα εκδοθεί, μετά την αποδοχή της, και την, ως εκ τούτου, υποχρεωτικότητά της (άρθρο 9 παρ. 6 του ν. 4831/2021), να τύχει ομοιόμορφης εφαρμογής. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται η ενιαία εφαρμογή του νόμου για την εξυπηρέτηση του γενικού συμφέροντος (πρβλ. Ν.Σ.Κ. Ολ. 180/2012).

14. Στη προκείμενη υπόθεση το Πανεπιστήμιο Πειραιώς, ερωτά, εάν είναι δυνατό, με βάση τις παραπάνω διατάξεις του ν. 4412/2016, να γίνει δεκτό το αίτημα της Αναδόχου για την αντίστοιχη αναπροσαρμογή του συμβατικού τιμήματος της μεταξύ αυτών εκτελούμενης Σύμβασης παροχής υπηρεσιών φύλαξης, για το λόγο ότι, με την απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, με αριθμό 38866/21-04-2022, αυξήθηκε ο νόμιμος κατώτατος μισθός των υπαλλήλων και το νόμιμο κατώτατο ημερομίσθιο των εργατοτεχνιτών, για πλήρη απασχόληση, από 01-05-2022, κατά ποσοστό 7,55%, περίπου, σε σχέση με τα προηγούμενα κατώτατα όρια.

15. Επί του ζητήματος αυτού, παρατηρείται κατ' αρχήν, ότι, ανεξάρτητα από το εάν η αύξηση αυτή στο κατώτατο μισθό, αποτελεί, κατά την έννοια των παραπάνω διατάξεων και κατ' εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών της συγκεκριμένης υπόθεσης ανάθεσης παροχής υπηρεσιών φύλαξης, γεγονός απρόβλεπτο και ικανό να δικαιολογήσει την τροποποίηση της Σύμβασης, δηλαδή την αντίστοιχη προς την αύξηση του κατώτατου μισθού αναπροσαρμογή του συμβατικού τιμήματος, το εξεταζόμενο ερώτημα εγείρει προφανώς ζήτημα γενικότερης σημασίας και ενδιαφέροντος, καθόσον η απάντηση σε αυτό αφορά και επηρεάζει ένα ευρύτατο αριθμό εκτελούμενων συμβάσεων της ίδιας ή συναφούς κατηγορίας, που έχουν συνάψει Φορείς του δημόσιου τομέα (Δημόσιο, Ν.Π.Δ.Δ., Ο.Τ.Α., Α.Ε.Ι., κλπ.) και, ως εκ τούτου, μπορεί να επιφέρει και ευρύτερες δημοσιονομικές συνέπειες.

16. Ενόψει τούτων, επειδή το εξεταζόμενο ερώτημα εγείρει νομικό ζήτημα το οποίο δεν αφορά αποκλειστικά το Πανεπιστήμιο Πειραιώς, που το υποβάλλει δια του αρμοδίου οργάνου διοίκησής του (Πρύτανης), αλλά γενικότερης σημασίας, μπορεί να υποβληθεί προς το Ν.Σ.Κ, από τον αρμόδιο Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων (άρθρο 1 του ν. 4485/2017, Α'114) , σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ.1 περ. γ' του Οργανισμού του Ν.Σ.Κ. Περαιτέρω δε, επειδή μπορεί να επιφέρει και ευρύτερες δημοσιονομικές επιπτώσεις, δεδομένου ότι η δημοσιονομική δαπάνη των συμβάσεων καθαριότητας ή/και φύλαξης των Α.Ε.Ι. ή άλλων Φορέων του δημόσιου τομέα, βαρύνει τον κρατικό προϋπολογισμό, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη και η γνώμη του Υπουργού των Οικονομικών.

Απάντηση

17. Κατ' ακολουθία των προεκτεθέντων, επί του τεθέντος ερωτήματος, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Α2 Διακοπών) γνωμοδοτεί, **ομόφωνα**, ότι το ερώτημα για την αναπροσαρμογή του συμβατικού τιμήματος της Σύμβασης για την παροχή υπηρεσιών φύλαξης των κτηρίων του Πανεπιστημίου, κατά το άρθρο 132 του ν.4412/2016, λόγω αύξησης του κατώτατου μισθού και ημερομισθίου, με τη με αριθμό 38866/21-04-2022 Απόφαση του Υπουργού Εργασίας, εγείρει ζήτημα με γενικότερη σημασία, δυνάμενο να επιφέρει και ευρύτερες δημοσιονομικές επιπτώσεις και, ως εκ τούτου, μπορεί να υποβληθεί προς το Ν.Σ.Κ. μόνο από τον αρμόδιο Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 19 - 07 - 2022

Η Πρόεδρος

Η Εισηγήτρια

Ευγενία Βελώνη
Πρόεδρος του Ν.Σ.Κ.

Ξανθή Α. Μπασάκου
Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.